

Overgrebsplan

Formål

Denne overgrebsplan har til formål at klargøre, hvordan vi som organisation definerer overgreb, hvordan vi forebygger overgreb, og hvordan vi konkret handler i tilfælde af mistanke om overgreb.

Formålet er, at alle kender deres roller og ansvar i forebyggelse og håndtering af mistanker om overgreb mellem eller mod de børn, som kommer på Weekendkolonierne. Denne overgrebsplan skal formidle viden om overgreb, de grundlæggende redskaber og reaktionsmønstre, handlemuligheder og handlepligter. Der er ikke én måde, der fungerer i alle tilfælde, men denne overgrebsplan skal ses som et redskab til at kunne handle forsvarligt og professionelt, hvor hovedlinjerne for forløb, ansvarsfordeling og opgaver er beskrevet.

Indhold:

1. Definition af overgreb

- Seksuelle overgreb
- Fysiske overgreb
- Psykiske overgreb

2. Forebyggelse af overgreb

- Generelle retningslinjer
- Konkrete forebyggelsesstrategier på Weekendkolonierne

3. Handleplan ved mistanke om overgreb

- Underretningspligt
- Handleplan
  - Mistanke om overgreb i hjemmet
  - Mistanke om overgreb af en medarbejder
  - Mistanke om overgreb mellem børn
- Konkret viden om overgreb

4. Afrunding

5. Litteraturliste og henvisningsliste

1. Definition af overgreb

For at klargøre, hvad der kan defineres som overgreb, lægger denne handleplan sig op af Servicestyrelsens, Socialstyrelsen og SISO¹s definitioner af overgreb. I det følgende vil overgreb blive differentieret mellem seksuelle, fysiske eller psykiske overgreb.

Seksuelle overgreb:

Ved seksuelle overgreb arbejder Weekendkolonierne ud fra følgende definition:

“Der er tale om seksuelt overgreb, når et barn inddrages i seksuelle aktiviteter, som barnet ikke kan forstå rækkevidden af, udviklingsmæssigt ikke er parat til og derfor ikke kan give tilladelse til og/eller seksuelle aktiviteter, der overskrider samfundets sociale eller retslige normer” (Servicestyrelsen 2011:8)

Den seksuelle lavalder er 15 år, hvorfor al seksuel omgang med børn under 15 år er strafbar. Ligeledes er det strafbart, hvis barnet ikke kan forstå eller er modent til at kunne gennemtænke konsekvenserne af den seksuelle handling.

Et seksuelt overgreb kan både have fysisk karakter, hvor barnet tvinges til at interagere i seksuelle handlinger, klæde sig af, berører eller indfører dele af kroppen efter krænkerens behov. Herudover kan et overgreb også være, hvor barnet tvinges til at se pornografiske billeder eller film, udsættes for blotteri, elektroniske sexting (såsom at tvinges til at sende billeder eller optagelser af sig selv) eller seksuel chikane.

Herudover er Weekendkolonierne underlagt straffeloven, hvor seksuelle overgreb i kapitel 24 om kønssædelighed er defineret (se mere på retsinformation.dk). I hovedtræk deler de strafferetslige handlinger omkring seksuelle overgreb sig op i 5 hovedkategorier, som er:

”§ 210 Samleje eller andet seksuelt forhold end samleje med slægtning i nedstigende linje. Adoptionsforhold sidestilles med biologisk slægtskab. Samleje eller andet seksuelt forhold end samleje mellem søskende.

§ 216. Voldtægt

§§ 219, 222, 223, 225. Samleje eller andet seksuelt forhold end samleje med et barn under 15 år – dog 18 år, hvis barnet eller den unge er betroet til

---

¹ SISO – Videncenter for sociale indsatser ved vold og seksuelle overgreb mod børn.

undervisning/opdragelse.

§ 224, 225. Køb af seksuelle ydelser fra personer under 18 år.

§§ 226, 232, 234, 235. Blufærdighedskrænkelser (blotteri, beføling, beluring, verbal uterlighed) samt optagelse, besiddelse og udbredelse af fotos/ lm osv. af person under 18 år. ”

(Socialstyrelsen 2016:11)

Fysiske overgreb:

Ved fysiske overgreb arbejder Weekendkolonierne ud fra følgende definition:

”Vold er en handling eller en trussel, der uanset intention krænker en andens integritet eller som skræmmer, skader eller smerter den anden person – uanset om personen er et barn eller en voksen. Volden kan have samme effekt på andre personer, der overværer eller overhører handlingen. Volden kan både være en bevidst handling eller en handling, der sker i affekt.” (Socialstyrelsen 2016:10).

Straffeloven opererer efter følgende paragraffer for vold:

”§ 244. Den, som øver vold eller på anden måde angriber en andens legeme, straffes med bøde eller fængsel indtil 3 år.

§ 245. Den, som udøver et legemsangreb af særlig rå, brutal eller farlig karakter eller gør sig skyldig i mishandling, straffes med fængsel indtil 6 år. Har et sådant legemsangreb haft betydelig skade på legeme eller helbred til følge, skal dette betragtes som en særlig skærpende omstændighed.

§ 245 a. Den, som ved et legemsangreb med eller uden samtykke bortskærer eller på anden måde fjerner kvindelige ydre kønsorganer helt eller delvis, straffes med fængsel indtil 6 år.

§ 246. Har et legemsangreb været af så grov beskaffenhed eller har haft så alvorlige skader eller døden til følge, at der foreligger skærpende omstændigheder, kan straffen stige til fængsel i 10 år.”

(Socialstyrelsen 2016:10)

Psykisk vold

Weekendkolonierne arbejder ud fra følgende definition af psykisk vold:

”Psykisk vold i hjemmet kan defineres som grænseoverskridende og nedgørende adfærd fra en person, som barnet er knyttet til eller afhængigt af - det vil oftest være en forælder eller en forælders partner. Er den grænseoverskridende adfærd vedvarende og omfattende, kan det betegnes som psykisk vold.

Psykisk vold kan for eksempel være:

- *At barnet skældes voldsomt ud*
- *At barnet udsættes for vedvarende kritik og nedladende udtalelser om for eksempel sit udseende, sine følelser eller adfærd*
- *At barnet i perioder ignoreres, ydmyges eller latterliggøres, eller på anden vis udsættes for svingende og uforudsigelig adfærd*
- *At barnet får placeret uberettiget eller overdreven skyld på sig*
- *At barnet får trusler om at blive forladt eller straffet*
- *At barnet oplever at få ødelagt noget, som det er glad for, for eksempel et sovedyr eller en computer. Det kan også være slemt nok, at barnet trues med, at det vil blive ødelagt*
- *At barnet bliver bedt om at tage stilling i forældrenes konflikt, eller at man som forælder konstant taler dårligt om den anden forælder over for barnet*
- *At barnet overværer fysisk, psykisk eller seksuel vold mod en forælder*
- *At barnet forhindres i at have kontakt med vigtige personer, for eksempel bedsteforældre, venner eller den anden forælder”*

(Mødrehjælpen 2017)

Hvordan reagerer børn på overgreb:

”Når man ser på skadevirkningerne, så er der ingen forskel mellem fysiske, seksuelle og følelsesmæssige overgreb. Det eneste, der adskiller det fra hinanden, er krænkerens valg af våben.” (Partner Support 2013).

Pointen med ovenstående citat er, at vi altid skal handle på mistanke om overgreb. Det er vigtigt at holde øje med barnet og et særligt opmærksomt øje, hvis barnet

reagerer anderledes, end man kan forvente af barnets alder og modenhed. Børn kan både udvise en ny adfærd med indadvendte reaktioner såsom at trække sig ind i sig selv og isolere sig eller med en aggressiv udadreagerende adfærd. Det kan miste sin nysgerrighed og sin tillid til omgivelserne. For mange børn kan overgrebene have stået på i mange år, hvorfor man ikke nødvendigvis kan se en adfærdsændring.

Herunder følger et overblik over typiske reaktionsmønstre, som aldrig alene kan sige noget om, hvorvidt barnet er udsat for et overgreb, men snarere er opmærksomhedspunkter, som personalet på Weekendkolonierne skal holde øje med.

Følgende punkter er hentet fra Socialstyrelsens publikation: "Den professionelle tvivl" (2014:27-34)

Seksuelle overgreb

"Fysiske tegn – småbørn

- *Rødmen, irritation omkring kønsorganer, skede- og endetarmsåbning*
- *Smerte, kløe, udslæt omkring kønsorganer, skede- og endetarmsåbning*
- *Vaginal blødning, blødning fra kønsorganer og endetarmsåbning*
- *Blærebetændelse, skedekatar*
- *Blod i underbukserne*
- *Have svært ved at gå eller sidde*
- *Mave- og fordøjelsesvanskeligheder*
- *Klager over utilpashed*
- *Stoppe ting/objekter op i skede- og endetarmsåbning*
- *Ufrivillig vandladning, encoprese*
- *Revner i mundvige, sår i munden*
- *Pådragelse af seksuelt overførte sygdomme*
- *Synkebesvær, ubehag ift. bestemte fødevarer*
- *Usædvanlig kropslugt*
- *Følger ikke normal vækstkurve*

Fysiske tegn – mellemstore børn

Mellemstore børn vil udvise de samme fysiske tegn og symptomer som småbørn.

Herudover:

- *Psykosomatiske klager over smerter i underlivet, hovedpine, mavepine m.m.*

- *Vanskeligheder med kropslig kontakt, berøring, manglende blufærdighed*
- *Mangelfuld eller overdreven personlig hygiejne*

Fysiske tegn – teenagere

Teenagere vil udvise de samme tegn og symptomer som småbørn og mellemstore børn.

Herudover:

- *Tidlig seksuel aktivitet*
- *Tidlig graviditet og abort*
- *Forsøg på at tilbageholde fysisk udvikling*

Psykiske tegn – småbørn

- *Humørsvingninger*
- *Tristhed*
- *Angst*
- *Uforklarlig gråd, skrigeture*
- *Mareridt, bange for at falde i søvn*
- *Udvide ligegyldighed, robot-lignende adfærd*
- *Ensomhedsfølelse*
- *Isolation*
- *Reagerer ikke på opfordring på kontakt, trækker sig ind i sig selv/i en skal*
- *Mistillid til voksne*
- *Utryk tilknytning*
- *Dissociation*
- *Ukritisk i kontakten til andre*

Psykiske tegn – mellemstore børn

Mellemstore børn vil udvise de samme tegn og symptomer som småbørn.

Herudover:

- *Lav selvfølelse*
- *Magtesløshed*
- *Apati*
- *Skyldfølelse*
- *Skamfølelse*

- *Begyndende depression*
- *Indadvendthed*

Psykiske tegn – teenagere

Teenagere vil udvise de samme psykiske tegn og symptomer som småbørn og mellemstore børn.

Herudover:

- *Depression*
- *Mistillid til andre*
- *Manglende identitetsfølelse*
- *Forvirret omkring kønsidentitet*
- *Forøget skyld- og skamfølelse*

Sociale og adfærdsmæssige tegn – småbørn

- *Ændring i adfærd*
- *Seksualiseret adfærd*
- *Overdreven/tvangspræget onani*
- *Usædvanlig interesse i og viden om seksualitet ud over alders- og udviklingsmæssigt niveau*
- *Koncentrationsvanskeligheder*
- *Leg med dukker, hvor seksuelle overgreb illustreres*
- *Regredierende adfærd, babysprog*
- *Udadreagerende, aggressiv adfærd, sparke, slå, bide*
- *Hyperaktivitet*
- *Følelse af frustration og vrede*
- *Frygt for og modvilje mod bestemte personer eller steder*
- *Umotiveret gråd*
- *Koncentrationsvanskeligheder ift. leg og samvær med andre*
- *Tavshed*
- *Påførelse af selvforskyldt smerte, banke hovedet ind i ting, trække i hår, skære i sin krop eller billeder*

Sociale og adfærdsmæssige tegn – mellemstore børn

Mellemstore børn vil udvise de samme sociale tegn og symptomer som småbørn.

Herudover:

- *Indlæringsvanskeligheder, manglende koncentration*
- *Udviser voksen seksuel adfærd, gå forførende, irtende*
- *Påfaldende påklædning*
- *Begyndende selvdestruktiv adfærd*
- *Tab af kompetencer*
- *Begyndende udvikling af beskyttelsesstrategier*
- *Mobning*
- *Begyndende selvmordstanker*

Sociale og adfærdsmæssige tegn – teenagere

Teenagere vil udvise de samme tegn og symptomer som småbørn og mellemstore børn.

Herudover:

- *Selvskadende adfærd, cutting, selvmordstanker- og forsøg*
- *Spiseforstyrrelser*
- *Alkohol og stofmisbrug*
- *Udviser pseudomodenhed*
- *Hemmelighedsfulde, skamfulde*
- *Udvikling af specielt kropssprog, kropsholdning, gangart.*

Vold, psykisk og fysisk.

Fysiske tegn

- *Mærker efter slag*
- *Brandmærker*
- *Sår på kroppen*
- *Mærker efter kvælningsforsøg*
- *Brud på arme og ben, kraveben eller knoglebrud*
- *Symptomer på "Shaken Baby Syndrom"²*

---

² Se mere om Shaken Baby Syndrom på

<https://www.sundhed.dk/borger/patienthaandbogen/boern/sygdomme/socialpaediatri/shaken-baby-syndrome/>

- *Hyppige skadestuebesøg*
- *Psykosymatiske klager*
- *Vanskeligheder med kropslig kontakt*
- *Søvnvanskeligheder*

Psykiske tegn

- *Tristhed*
- *Indadvendthed*
- *Ensomhedsfølelse, føler sig anderledes*
- *Isolation*
- *Utryk tilknytning*
- *Mistillid til voksne*
- *Dissociation*
- *Lav selvfølelse*
- *Hjælpeløshed, magteløshed*
- *Skyldfølelse, skamfølelse*
- *Begyndende depression*
- *Manglende identitetsfølelse*
- *Svært ved at løsere sig fra forældre/ løsriver sig for hurtigt*
- *Post Traumatisk Stress Disorder (PTSD)*

Sociale og adfærdsmæssige tegn

- *Koncentrationsvanskeligheder ift. Leg og samvær med andre*
- *Leg med dukker, hvor vold illustreres*
- *Vanskeligheder med impulskontrol*
- *Indlæringsvanskeligheder*
- *Tab af kompetencer*
- *Udadreagerende, aggressiv adfærd*
- *Følelse af frustration og vrede*
- *Hyperaktivitet, hypersensitivitet*
- *Angst*
- *Selvdestruktiv og selvskadende adfærd*
- *Udvikling af beskyttelsesstrategier for at undgå vold eller afsløring heraf*
- *Overtilpassethed*
- *Vanskeligheder med at regulere følelser ”*

Dette er kun et udpluk af, hvordan børn kan reagere på at være udsat for overgreb,

men da overgreb har mange afskygninger, kan det ikke fastslås blot ud fra overstående symptomer. Børn, som mistrives af andre årsager, kan udvise ét eller flere af overstående punkter, hvorfor det er vigtigt, at det pædagogiske personale altid er opmærksomt på børnenes adfærd.

2. Forebyggelse af overgreb

Generelle retningslinjer

For at kunne arbejde efter generelle retningslinjer, er det vigtigt, at overgreb - både seksuelt, fysisk og psykisk - er emner, som bliver taget op jævnligt i personalegruppen, så det ikke bliver tabulagt eller et emne, som bliver "glemt" i andre pædagogiske diskussioner.

Konkrete retningslinjer for at forebygge overgreb på Weekendkolonierne

På Weekendkolonierne arbejder vi efter nogle konkrete forebyggelsestiltag, som vil blive beskrevet i det følgende:

Personalepolitik:

På Weekendkolonierne ansættes pædagogiske medarbejdere først, når de har fremvist en ren børne- og straffeattest. Herudover skal medarbejderen være bekendt med Loven for Voksenansvar, magtanvendelsescirkulæret, den foreliggende overgrebsplan, beredskabsplanen samt sorg- og kriseplanen (kan forefindes på aflastning.com).

Det er centralt, at nye medarbejdere er rustet til arbejdet med børn og ved, hvor de kan søge faglig viden i tilfælde af mistanke eller bekymring om overgreb.

Badepolitik:

På Weekendkolonierne bader børn ikke med børn på tværs af køn. De voksne, som bader med børnene, er også af samme køn som børnene.

Hygiejnepolitik:

Hvis børnene har brug for hjælp til hygiejneudfordringer, bliver børnene hjulpet af en medarbejder af samme køn som det respektive barn. Der kan opstå situationer, hvor dette ikke er muligt, og barnet har brug for hjælp til akut at løse et hygiejneproblem uanset medarbejderens køn. I disse situationer drøftes situationen altid efterfølgende i medarbejdergruppen.

Sovepolitik:

På Weekendkolonierne er sovepolitikken således, at på Falster samles pigerne på pigeværelser i den ene ende af en gang, hvor der også sover minimum én voksen. I den anden ende af gangen sover de mindre drenge, hvor der også sover minimum én voksen. Herudover samles de største drenge på en anden gang, hvor der også sover minimum én voksen. Børnene informeres altid inden sengetid om, hvor de øvrige voksne sover, så de altid kan finde nogen.

I lejligheden sover piger og drenge på hver deres værelser med minimum én voksen i stuen mellem værelserne.

Det er ikke tilladt at sove sammen på tværs af køn, medmindre børnene er søskende eller i nær familie.

Kærestepolitik:

På Weekendkolonierne må man gerne af titel være kærester, men man må ikke holde i hånden, kysse eller på andre måder berøre hinanden. Dette er for at undgå, at børnene kan komme i situationer, som de ikke kan overskue eller formår at sætte grænser i forhold til.

Børn alene på værelset med andre børn-politik:

Børnene på Weekendkolonierne må gerne være alene sammen på værelset, men der vil altid været et voksent øje på værelserne.

Voksne alene på værelset med børn-politik:

Den øvrige personalegruppe orienteres, når et personale sætter sig alene med et barn på et værelse til en snak, trøst eller lignende.

Kys-og-kram-politik:

Da vi arbejder med børn, er det rigtig vigtigt med fysisk kontakt, hvorfor vi gerne krammer børnene. Det er vigtigt for Weekendkoloniernes formål, at børnene er trygge ved både mænd og kvinder.

Grænsen går ved kys, da det kan misforstås. Flere af de børn, som deltager på Weekendkoloniernes kolonier, har været udsat for forskellige overgreb, så vi er meget opmærksomme på, hvordan de professionelles adfærd kan tolkes.

Påklædningspolitik:

Vi arbejder ud fra, at børnene skal have årstidssvarende tøj på, således at børn, som stiller op til morgenmad i f.eks. undertøj bliver bedt om at tage mere tøj på, før de kan deltage i aktiviteten. Dette for både at passe på børnene og de professionelle. Herudover ser vi en vigtig pædagogisk læring i at klæde sig passende.

Sprogbrug:

Vi taler åbent og fordomsfrit med børnene omkring alle relevante emner. Her lægger vi vægt på den naturlige samtale om også seksuelle emner, således at seksualitet og overgreb ikke er tabubelagte emner. Når sproget bliver brugt til at lave vittigheder, sarkastiske kommentarer eller anden verbalt sjov med seksuelle undertoner, rettesættes børnene altid.

Privat kontakt med børnene-politik:

Vi arbejder på Weekendkolonierne ud fra en politik om, at kontakten til børnene går gennem børnenes pårørende f.eks. forældre, plejeforældre, værger mv. Dette er for både at betone voksenansvaret og for at undgå, at grænserne bliver uklare mellem børn og professionelle. Det betyder, at vi ikke er venner, abonnere eller lignende med børnene på sociale medier. Der kan opstå situationer, hvor børnene har brug for telefonnumre på personalet, men hvor børnene informeres om, i hvilke tilfælde nummeret kan bruges, og at der ellers ikke er kontakt privat uden for kolonierne.

3. Handleplan ved mistanke om overgreb

Underretningspligt:

Medarbejderne på Weekendkolonierne har underretningspligt, som defineres på følgende måde:

”En fagperson har pligt til at reagere og handle på de tegn og reaktioner der vidner om mistrivsel og giver anledning til mistanke eller konkret viden om seksuelle overgreb. Der er ligeledes pligt til at reagere, hvis et barn udviser seksuelt grænseoverskridende adfærd over for et andet barn. Som fagperson har man en forpligtelse til at dokumentere sine observationer og formulere sin bekymring og mistanke til den sociale forvaltning i form af en underretning jf. § 153 i Bekendtgørelse af lov om social service.” (Socialstyrelsen 2014:44)

I arbejdet på Weekendkolonierne har medarbejderne en skærpet underretningspligt, som er defineret som følger:

”Skærpet underretningspligt

Personer, der udøver offentlig tjeneste eller offentligt hverv har skærpet underretningspligt i henhold til lov om social service § 153 med tilhørende bekendtgørelse.

Den skærpede underretningspligt betyder, at man skal underrette kommunen, hvis man under udøvelsen af tjenesten eller hvervet får kendskab til eller grund til at antage,

- – at et barn eller en ung under 18 år kan have behov for særlig støtte,*
- – at et barn umiddelbart efter fødslen kan få behov for særlig støtte på grund af de vordende forældres forhold, eller*
- – at et barn kan have behov for støtte på grund af barnets ulovlige skolefravær eller undladelse af at opfylde undervisningspligter,*
- – at et barn eller en ung under 18 år har været udsat for vold eller andre overgreb. ”*

(Børn&Unge 2014:14)

For at udfylde en underretning følger her generelle retningslinjer for, hvad en underretning skal indeholde:

”Hvad skal en underretning indeholde

Indholdet i en underretning bør være så konkret og objektivt beskrivende som muligt. Underretningen bør:

- Angive ajourførte data på børn og forældre, herunder hvem der har forældremyndigheden.*
- Angive konkrete datoer for episoder og beskrive dine observationer. Konkret: Hvad er observeret, hvornår og under hvilke omstændigheder?*
- Undlade tolkninger og vurderinger*
- Beskrive barnets fysiske, psykiske og sociale forhold*
- Beskrive barnets ressourcer*
- Beskrive barnets vanskeligheder*
- Hvis mistanken retter sig mod en eller begge forældre, orienteres de ikke om underretningen. Underretningen sendes direkte til kommunen. ”*

(Børn&Unge 2014:14)

Når en underretning er modtaget i Socialforvaltningen ”(...) undersøger socialforvaltningen barnets forhold. Socialforvaltningen er forpligtet til at

igangsætte en undersøgelse på baggrund af underretningen, herunder vurdere barnets sikkerhed og risikoen for yderligere overgreb. Arten og omfanget af undersøgelsen vil i høj grad afhænge af de konkrete omstændigheder.

Såfremt underretningen ikke retter mistanken om overgreb mod forældrene, vil socialforvaltningen ofte starte med at tage kontakt til barnets forældre. Senere kan der indhentes oplysninger fra dagtilbuddet, skolen eller andre instanser. Formålet er at belyse barnets behov for særlig støtte. Herunder bliver både familiens ressourcer og andre relevante forhold inddraget i vurderingen. På baggrund af undersøgelsen beslutter socialforvaltningen, hvad der skal ske.

Undersøgelsesfasen er et forhold mellem socialforvaltningen og familien. Det betyder, at den, der underretter, kun meget sjældent bliver involveret i den igangværende undersøgelse. Når der er foretaget underretning til socialforvaltningen, kan den, der underretter, ikke kræve at få oplyst, hvilke initiativer socialforvaltningen sætter i gang i forhold til barnet eller familien. Underretterne er kort sagt ikke part i sagen og vil kun modtage en kvittering for underretningen inden for seks arbejdsdage. Socialforvaltningen har tavshedspligt.”
(Styrelsen for Social Service 2016:11)

Handleplan:

I det tilfælde, at medarbejderne på Weekendkolonierne oplever, at et barn mistrives, og der opstår betænkeligheder om overgreb, er der flere handlemuligheder og grader afhængigt af, hvorvidt man er bekymret, har en mistanke eller har konkret viden.

Bekymring:

Hvis medarbejderen er bekymret, skal medarbejderen henvende sig til den pædagogiske leder eller afdelingslederen. Herefter vil der pædagogisk være en øget opmærksomhed på barnet. I nogle tilfælde kan forældrene inddrages i bekymringen for at etablere et godt samarbejde og en platform at hjælpe barnet videre fra. Det er her vigtigt, at den pædagogiske leder, afdelingslederen eller medarbejderen er ærlige og direkte, da det ikke hjælper hverken børn eller forældre at pakke emnet ind i hensynsfuldhed.

Nogle forældre ønsker ikke et samarbejde og afviser alle former for hjælp. Her er det vigtigt, at den pædagogiske leder, afdelingslederen eller medarbejder holder fast ved sin bekymring og kender mulighederne for at gå videre i sagen og muligheden for at underrette.

Forældrene skal selvfølgelig ikke inddrages, hvis medarbejderen er bekymret for, at forældrene kan kende til eller være medvirkende til et eventuelt overgreb. Som personale forholder vi os åbent og fordomsfrit til barnet, vi stiller gerne spørgsmål men undgå at "afhøre" barnet. Det er vigtigt, at relationen er tillidsfuld, da barnet ofte har svært ved at fortælle om overgrebet og/eller mangler ord for det. Psykolog Katrine Egede Zeuthen beskriver det som:

"Børn bruger fantasien til at forstå virkeligheden. Når det handler om seksuelle overgreb, har barnet hverken sprog eller erfaringer, som det kan bruge, når det skal fortælle om det, og derfor bliver dets historier ofte ret fantasifulde og utroværdige i en retslig sammenhæng. (...) Børn lyver ikke om seksuelle overgreb, men deres beretninger kan misforstås af voksne, der ikke er opmærksomme på børns måde at forstå og tolke virkeligheden." (Viemose 2002)

Mistanke:

I det følgende vil det blive beskrevet, hvordan vi som personale på Weekendkolonierne forholder os i tilfælde af en mistanke om et overgreb på et barn.

Handleplanen vil blive opdelt i hovedkategorier efter, hvem mistanken er rettet i mod.

1. Mistanke om overgreb i hjemmet
2. Mistanke om overgreb fra en medarbejder
3. Mistanke om overgreb mellem børn

1. Mistanke om overgreb i hjemmet

Hvis en medarbejder får mistanke om, at der foregår et overgreb i hjemmet, skal medarbejderen henvende sig til den pædagogiske leder eller afdelingslederen. Medarbejderen bedes skrive de bekymrende signaler ned, som kan bruges efterfølgende. Det er vigtigt, at medarbejderen ikke forsøger at tolke eller analysere på signaler, men nedskriver dem så objektivt som muligt. Den pædagogiske leder eller afdelingslederen vil herefter koordinere det videre forløb i forhold til en eventuel underretning og anmeldelse.

Det er den pædagogiske leder eller afdelingslederens ansvar at orientere medarbejderen om, hvordan medarbejderens oplysninger er blevet brugt, og hvis der er indsendt en underretning. Hvis den pædagogiske leder eller afdelingslederen

ikke vælger at bruge oplysningerne til en underretning, er medarbejderen stadig i sin ret til selv at underrette og ansvarlig for at reagere og handle på sin egen bekymring.

Efter et forløb med en mistanke om overgreb, er det vigtigt, at personalegruppen samlet får støtte. I den forbindelse har den pædagogiske leder eller afdelingslederen ansvar for at involvere relevante pædagogiske konsulenter, supervisionsforløb og fælles møder, hvor overgrebsproblemstillinger kan diskuteres og drøftes.

2. Mistanke om overgreb fra en medarbejder

Hvis en medarbejder på Weekendkolonierne mistænker, at et barn bliver udsat for et overgreb af en anden medarbejder, skal medarbejderen henvende sig til den pædagogiske leder eller afdelingslederen. Herefter har den pædagogiske leder eller afdelingslederen ansvaret for at lave et videre handleforløb med en underretning og en anmeldelse.

Det er den pædagogiske leder eller afdelingslederens ansvar at orientere medarbejderen om, hvordan medarbejderens oplysninger er blevet brugt, og hvis der er indsendt en underretning. Hvis den pædagogiske leder eller afdelingslederen ikke vælger at bruge oplysningerne til en underretning, er medarbejderen stadig i sin ret til selv at underrette og ansvarlig for at reagere og handle på sin egen bekymring.

Hvis en medarbejder mistænker den pædagogiske leder eller afdelingslederen, skal medarbejderen tage kontakt til bestyrelsen med sin mistanke. Herefter har bestyrelsen ansvaret for at lave et handleforløb med en underretning og en anmeldelse.

Efter et forløb med en mistanke om overgreb, er det vigtigt, at personalegruppen samlet får støtte. I den forbindelse har den pædagogiske leder eller afdelingslederen ansvar for at involvere relevante pædagogiske konsulenter, supervisionsforløb og fælles møder, hvor overgrebsproblemstillinger kan diskuteres og drøftes.

I forhold til barnets fortsatte ophold på Weekendkolonierne, er det vigtigt at være opmærksom på barnet og have en tæt dialog med barnets pårørende – uanset det retslige forløb af mistanken.

3. Mistanke om overgreb mellem børn

På Weekendkolonierne er det væsentligt, at medarbejderne er med til at skabe et pædagogisk miljø, hvor et nej mellem børnene respekteres. Herudover at gribe ind, hvis der er tegn på voldsomme eller ufrivillige lege med et seksuelt indhold. Hvis en medarbejder oplever, at børnene leger seksuelle lege, skal medarbejderen stille åbne og uddybende spørgsmål til børnene i forhold til, hvad indholdet i legene er? Er der tegn på sadistiske elementer? Er begge børn frivillige deltagere i legen? Og andre spørgsmål for at forstå indholdet og dybden i legen.

Det er centralt, at spørgsmålene er åbne og ikke bærer præg af afhøring.

Janus-centeret³ definerer følgende lege og adfærd, som kræver opfølgning:

Adfærd, der kræver skærpet opmærksomhed og indgriben:

- *Overdreven interesse for eller overdreven optagethed af seksuelle aktiviteter*
- *Seksuelt grænseoverskridende adfærd er den foretrukne fremfor andre mere - alderssvarende aktiviteter/lege*
- *Seksuel adfærd, der adskiller sig fra andre børns/unges naturlige nysgerrighed*
- *Ikke alderssvarende viden om seksualitet. Fx påfaldende fremmelig eller voksenagtig viden om sex*
- *Overdreven interesse for pornografi*
- *Seksuelle lege, som fører til beklagelser fra andre børn*
- *Seksuelle lege, som er forbundet med angst, skam og skyld*
- *Bestikkelse, trusler eller tvang mod andre børn for at få dem til at deltage i de seksuelle aktiviteter*
- *Tydelig forskel i alder, modenhed og intellekt mellem de børn, som indgår i de seksuelle aktiviteter sammen*

Adfærd, der kræver øjeblikkelig indgriben

- *Stor aldersforskel (fx 14-årig dreng, som udviser seksuel adfærd overfor et 6-årigt barn)*
  - *Hvis et offer fortæller om overgreb fx i form af orale, anale eller vaginale penetrationer eller anden intimiderende fysisk krænkelse*
  - *Er udsat for trusler, vold og hemmeligholdelse*
- (Januscenter 2017)

---

³ Læs mere om Januscenteret på http://januscentret.dk/?page_id=7

Medarbejderen har ansvar for at henvende sig til den pædagogiske leder eller afdelingslederen, som har ansvar for at planlægge det videre handleforløb.

Herunder hvordan forældrene skal involveres.

Hvis den pædagogiske leder eller afdelingslederen laver en underretning, skal både det krænkende barn og det krænkede barn underrettes om.

Det er den pædagogiske leder eller afdelingslederens ansvar at orientere medarbejderen om, hvordan medarbejderens oplysninger er blevet brugt, og hvis der er indsendt en underretning. Hvis den pædagogiske leder eller afdelingslederen ikke vælger at bruge oplysningerne til en underretning, er medarbejderen stadig i sin ret til selv at underrette og ansvarlig for at reagere og handle på sin egen bekymring.

Efter et forløb med en mistanke om overgreb, er det vigtigt, at personalegruppen samlet får støtte. I den forbindelse har den pædagogiske leder eller afdelingslederen ansvar for at involvere relevante pædagogiske konsulenter, supervisionsforløb og fælles møder, hvor overgrebsproblemstillinger kan diskuteres og drøftes.

Ved konkret viden

Hvis medarbejderen har en konkret viden om, at barnet er blevet udsat for et overgreb, skal der i samråd med den pædagogiske leder eller afdelingslederen indsendes en underretning.

Afrunding

Formålet med denne overgrebsplan er at have et opslagsværk med hovedlinjerne til, hvordan vi som professionelle på Weekendkolonierne kan reagere i en situation, hvor der er mistanke om overgreb. Skriftlige instrukser gør det ikke alene, derfor er det vigtigt, at alle medarbejdere har en åben dialog og en tilgang til, at det kan ske, således at medarbejderen kan handle i situationen. Herudover kræver det et kendskab til sine egne personlige grænser og barrierer. Det kan være svært som menneske og professionel at rumme situationerne og følelserne, når man bliver bekendt med et overgreb. Herudover kan man som professionel godt føle sig fagligt usikker i forhold til overgrebet, skal jeg handle? Er det et overgreb? Hvad er normale reaktioner efter et overgreb? Hvordan er normale lege og udviklinger med seksuelle elementer? Det er vigtigt, at vi i medarbejdergruppen jævnligt tager en faglig diskussion omkring disse emner, og at medarbejderen bruger den pædagogiske leder eller afdelingslederen til at sparre med.

Litteraturliste:

Henvisninger og litteraturlisten er lavet efter Harvard Referencesystem

Børn og Unge (2014): "Forebyggelse og håndtering af overgreb mod børn og unge, Vejle Kommunes handleplan, februar 2014" I "

<https://tvaers.vejle.dk/media/5422/handleplan-overgreb-mod-boern-og-unge.pdf>"

Hentet 18/09-2017

Januscenteret (2017): "Børn og seksualitet" I "http://januscentret.dk/?page_id=16"

Hentet den 18/09-2017

Mødrehjælpen (2017): "Psykisk vold mod børn" i

"<https://moedrehjaelpen.dk/psykisk-vold-mod-born-raadgivning/>" hentet den 18/9-2017

Partner Support (2013): "Psykiske og følelsesmæssige overgreb på børn" i "

<http://www.aspergerpartner.com/psykiske-og-folelsesmaessige-overgreb-pa-born.html>" Hentet den 18/9-2017

Servicestyrelsen (2011): "En tryk anbringelse - forebyggelse af seksuelle overgreb på børn og unge. Et inspirationsmateriale." SISO, Odense C

Socialstyrelsen (2014): "Den professionelle tvivl - Tegn og reaktioner på seksuelle overgreb mod børn og unge." SISO, Odense C, 4. oplag

Socialstyrelsen (2016): "Kommunalt beredskab -Vejledningsmateriale til håndtering af sager med overgreb mod børn og unge" Odense C, 4. Udgave. 1. Oplag

Styrelsen for Social Service, Socialministeriet(2016):" Hvordan tackler du seksuelle overgreb" i: "[https://www.duk.dk/wp-](https://www.duk.dk/wp-content/uploads/2016/06/Hvordan_Takler_Du_Seksuelle_Overgreb.pdf)

[content/uploads/2016/06/Hvordan Takler Du Seksuelle Overgreb.pdf](https://www.duk.dk/wp-content/uploads/2016/06/Hvordan_Takler_Du_Seksuelle_Overgreb.pdf)" Hentet

18/09-2017

Viemose, Rikke: "Seksuelle overgreb – børn lyver ikke", I:"

<http://www.boernogunge.dk/internet/boernogunge.nsf/0/9C9983B1347919E7C1256C8C0034D94A?opendocument>" Børn og Unge nr. 50, 2002, Bupl